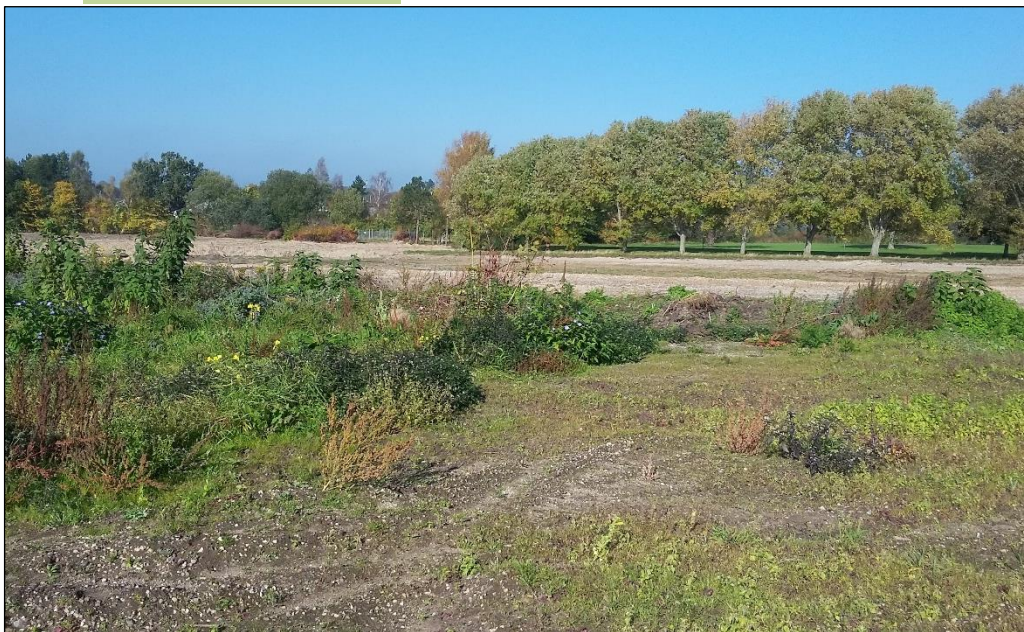

Forundersøgelsesrapport MOE 00932 - Kærsmindebadet

Af museumsinspektør,
arkæolog
Trine Fristed Jensen

Museum Østjylland
Stemannsgade 2
DK-8900 Randers C
Tlf. 8712 2600
www.museumoj.dk

Matr.554a, Randers
markjorde

Randers Sogn, Støvring
Herred, tidligere Randers
Amt

Stednr. 140908-140

SLKS journalnummer:
18/07256.

Indhold

Abstract	2
Tidstavle	3
Undersøgelsens forhistorie	4
Administrative data	4
Øvrige data	5
Topografi, terræn og undergrund	6
Målesystem.....	7
Udgravningsmetode	8
Undersøgelsens resultater	9
Fremtidigt arbejde.....	10
Dato og signatur.....	10

Abstract

I oktober 2018 foretog Museum Østjylland en forundersøgelse af et knap 8,3 hektar stort areal (inkl. eksisterende parkområde) forud for etableringen af et nyt boligområde ved det nedlagte Kærsmindebad i den vestlige del af Randers by. Der blev ikke registreret spor efter forhistorisk aktivitet på området, der skal derfor ikke igangsættes en udgravning på arealet.

Tidstavle

1500	Nyere tid	Historisk tid
1050	Middelalder	
900	Yngre Vikingetid	Forhistorisk tid
775	Ældre vikingetid	
530	Yngre germansk jernalder	Yngre jernalder
375	Ældre germansk jernalder	
160	Yngre romersk jernalder	
0	Ældre romersk jernalder	Ældre jernalder
200 f.Kr.	Yngre førromersk jernalder	
500 f.Kr.	Ældre førromersk jernalder	
1000 f.Kr.	Yngre bronzealder	Bronzealder
2000 f.Kr.	Ældre bronzealder	
2400 f.Kr.	Dolktid / Senneolitikum	Yngre stenalder (neolitikum)
2800 f.Kr.	Enkeltgravskultur / Mellemneolitikum B.	
3200 f.Kr.	Tragtbægerkultur / Mellemneolitikum A.	
3900 f.Kr.	Tragtbægerkultur / Tidligneolitikum	
5400 f.Kr.	Ertebøllekultur	Ældre stenalder (mesolitikum)
6800 f.Kr.	Kongemosekultur	
9000 f.Kr.	Maglemosekultur	
	Ahrensburgkultur	Palæolitikum
	Brommekultur	
12000 f.Kr.	Hamburgkultur	

Arkæologiske perioder og deres begyndelsesdatering i det danske område. Skemaet skal læses sådan, at eksempelvis ældre romersk jernalder begynder omkring år 0 og skifter til yngre romersk jernalder omkring 160 e.Kr. Perioden fra ældre førromersk jernalder til og med ældre romersk jernalder kaldes samlet for ældre jernalder. De relevante perioder er markeret med grønt.

Undersøgelsens forhistorie

Forud for et større byggeprojekt på grunden, hvor det nu nedlagte Kærsmindebad har ligget, ønskede Randers Kommune en forundersøgelse på arealet. Der er ikke tidligere registreret fund eller foretaget udgravninger på området. Umiddelbart syd for området er der tidligere fundet en tysk sølv mønt fra senmiddelalderen (-62). Ved Oust Møllevej vest for Kærsmindebadet er der undersøgt bevarede fortidsminder fra flere forhistoriske perioder. Bl.a. kulturlag og flint fra den tidlige del af bondestenalderen (-21, -24), samt en hustomt og kogestensgruber fra bronzealderen (-47). Nordøst for planområdet er der fundet en jordfæstegrav fra ældre jernalder samt spor efter bopladsaktivitet fra samme periode (-37, -89). Desuden er området øst for Kærsmindebadet præget af gravhøje, der ikke er dateret.

Fig. 1 MOE932 Kærsmindebadet ses markeret med rød streg og med nr. A149 ved Gørrilds Allé

Administrative data

Bygherre var Randers Kommune med Camilla Meyer Bärnholt som kontaktperson.

Trine Fristed Jensen var ansvarlig museumsinspektør og har desuden foretaget forundersøgelsen samt udfærdiget denne rapport.

Maskinkraft blev leveret af William Laursen A/S.

Adresse	Hjemmeside	Tlf.
Randers Kommune Laksetorvet 1, 8900 Randers C	www.randers.dk	87151515
Museum Østjylland Stemannsgade 2, 8900 Randers	www.museumoj.dk	87122600
Slots- og Kulturstyrelsen, Center for kulturarv Fejøgade 1, 2. sal, 4800 Nykøbing Falster	www.slks.dk	33954200
William Laursen A/S Industribakken 11, 8870 Langå	www.williamlaursen.dk	86467337

Slots- og kulturstyrelsen godkendt et budget på 135.684, 84 kr. ekskl. moms den 17. september 2018. Bygherre godkendte budgettet den 19. september 2018.

Den arkæologiske undersøgelse blev iværksat på baggrund af Museumslovens kapitel 8, §26, stk. 2, hvor udgiften til den arkæologiske forundersøgelse afholdes af den, for hvis regning jordarbejdet skal udføres.

Øvrige data

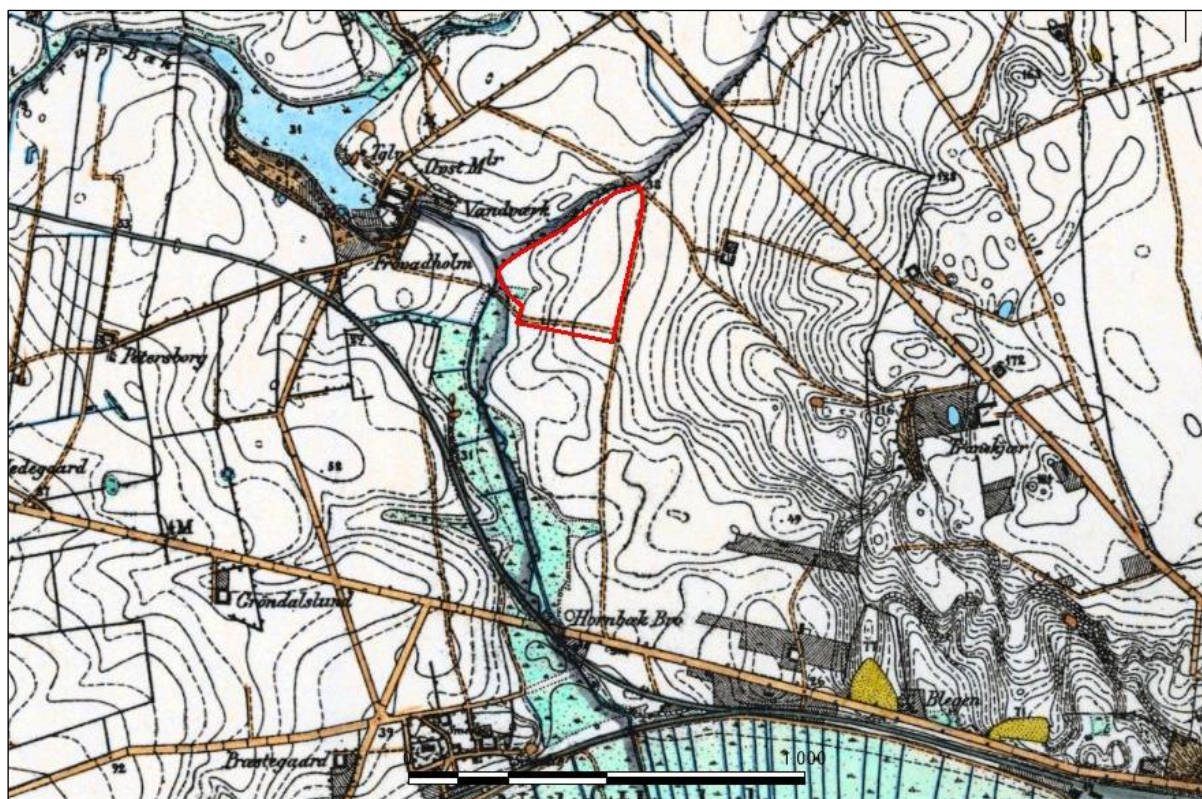
Den arkæologiske forundersøgelse fandt sted i perioden 27-31.10 2018.

Forundersøgelsen fandt sted i blandet efterårsvejr med solskin mellem bygerne.

Til trods for at Kærsmindbadet var beliggende midt i et boligområde var der ikke mange besøgende, der kiggede kun i alt fem gæster forbi under forundersøgelse. Det drejede sig primært om ældre Randersborgere, der havde haft en af de nyttehaver, der er nedlagt i forbindelse med byggeriet på grunden.

En skolepraktikant deltog i forundersøgelse en enkelt dag.

Topografi, terræn og undergrund

Figur 2. Højt målebordsblad med forundersøgelingsområdet markeret med rødt.

Figur 3: Den del af området, hvor der før nedrivningen, var bygninger og vejadgang. Bagerst i billedet til højre ses resterne af nyttehaverne. Set fra øst.

Det forundersøgte område, matrikel 554a, er beliggende i den vestlige del af Randers, se fig. 1.

Kærsmindeområdet ligger på et plateau, der mod vest skråner let ned mod Oust Møllebæk. Undergrunden bestod af let sandblandet ler med en del sten. De fritlagte grøfter blev meget fedtede og glatte i vådt vejr.

Figur 4: Undergrunden bestod af let sandet ler, flere steder med mange sten og indslag af grus.

Målesystem

Feltgrænser og anlæg blev opmålt med GPS (projektion: UTM32Euref89). Ved opmåling blev MapDigi 1.0 anvendt. Måledata er efterfølgende blevet bearbejdet ved hjælp af MapInfo 16.0.

Alle data fra opmålingerne ligger på museets server under sagsnummer MOE 00932 Kærsmindebadet. Opmåler var arkæolog Trine Fristed.

Udgravningsmetode

Figur 5. De 25 omtrent nordsyd-gående søgegrøfter.

Det var kun muligt at anlægge søgegrøfter på den vestlige og sydlige del af det i alt 8,3 hektar store lokalplansområde, da parken nord for Kærsmindbadet skulle bibeholdes, og arealerne hvor svømmebadet, tilkørselsveje osv. var fjernet, og derfor ikke længere havde nogen arkæologisk relevans.

Der blev derfor på de resterende 32.288 m² anlagt i alt 25 omtrent nordsyd orienterede søgegrøfter. De fire meter brede grøfter lå med en indbyrdes afstand til hinanden på 15 meter (fra grøftmidte til grøftmidte), og havde en samlet længde på 1578 meter. Der blev ikke lavet udvidelser af grøfterne, da der ikke kom forhistoriske anlæg i dem. Der blev afrømmet muld på 6.312 m², hvilket svarer til 19,6% af det forundersøgte areal.

Enkelte mulige fyldskifter blev markeret samt indmålt og undersøgt, de viste sig dog ikke at være spor efter forhistorisk aktivitet. Der blev ikke registreret fund i grøfterne.

Alle data fra udgravningen er indtastet i MUD (Museernes Udgravningsdata).

Alle billeder er digitale og har fortløbende nummer fra MOE00932-DP-0001 til MOE00932-DP-0017.

Undersøgelsens resultater

Der blev ikke registreret anlæg af arkæologisk interesse ved forundersøgelsen på Kærsmindbadet, så der skal ikke foretages en egentlig udgravning på området.

Figur 6. Gravemaskinen bag ved de blomster, der stadig stod i nyttehaverne i efteråret.

Fremtidigt arbejde

Forundersøgelsen på MOE00932 Kærsmindbadet er helt afsluttet, og der skal ikke foretages yderligere undersøgelser på området.

Dato og signatur

Randers den 04-02-2019

Arkæolog
Trine Fristed Jensen

Stemannsgade 2
DK-8900 Randers C
Tlf. 8712 2600
www.museumoj.dk